

ПДАУ

ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

**КУЛИК М. І.
РОЖКОВ А. О.
РОЖКО І. І.**

**ОРГАНІЗАЦІЯ НАУКОВИХ
ДОСЛІДЖЕНЬ, СТРУКТУРА ТА
ЗАХИСТ ДИСЕРТАЦІЙНОЇ
РОБОТИ З АГРОНОМІЇ**

Навчальний посібник

Полтава 2024

ПДАУ

ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

**КУЛИК М. І.
РОЖКОВ А. О.
РОЖКО І. І.**

**ОРГАНІЗАЦІЯ НАУКОВИХ
ДОСЛІДЖЕНЬ, СТРУКТУРА ТА
ЗАХИСТ ДИСЕРТАЦІЙНОЇ
РОБОТИ З АГРОНОМІЇ**

Навчальний посібник

Полтава 2024

УДК 001.89:63(075.8)
К 90

*Рекомендовано до друку вченою радою Полтавського державного
аграрного університету
(Протокол № 6 від 27.02.2024)*

Рецензенти:

Доктор сільськогосподарських наук, професор, завідувач відділу цифрових технологій в агрономії Інституту біоенергетичних культур і цукрових буряків НААН України **О. І. Присяжнюк**.

Доктор сільськогосподарських наук, професор, завідувач кафедри генетики, селекції та насінництва Державного біотехнологічного університету МОН України **Т. І. Гопцій**.

Доктор сільськогосподарських наук, професор, професор кафедри екології, збалансованого природокористування та захисту довкілля Полтавського державного аграрного університету МОН України **П. В. Писаренко**.

Кандидат економічних наук, доцент, завідувач аспірантури і докторантури Полтавського державного аграрного університету МОН України **О. В. Сіренко**.

Кулик М. І., Рожков А. О., Рожко І. І. Організація наукових досліджень, структура та захист дисертаційної роботи з агрономії : навчальний посібник. Полтава: “Астра”, 2024. 132 с.

ISBN 978-617-8231-60-6

У навчальному посібнику розкрито суть науково-інноваційної діяльності, як складової професійної підготовки науковця – здобувача наукового ступеня доктора філософії в системі вищої освіти на третьому (освітньо-науковому) рівні за спеціальністю 201 Агрономія галузі знань 20 Аграрні науки та продовольство. Подано особливості організації наукових досліджень в загальному, та вимоги до основних результатів наукової складової підготовки аспірантів. Викладено етапи організації роботи здобувача: підготовки й написання (згідно встановлених вимог) дисертаційної роботи доктора філософії. Наведено вимоги до наукової кваліфікації здобувача наукового ступеня, й опублікування ним результатів дисертаційного дослідження, дотримання норм академічної доброчесності. Детально розкрита процедура заключної атестації здобувача: від підготовчого етапу до безпосереднього захисту в одноразовій спеціалізованій вченій раді.

Навчальний посібник «Організація наукових досліджень, структура та захист дисертаційної роботи з агрономії» розрахований на здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії спеціальності 201 Агрономія, науково-педагогічних працівників закладів вищої освіти та наукових установ.

ISBN 978-617-8231-60-6

© Кулик М. І., 2024
© Рожков А. О., 2024
© Рожко І. І., 2024

ЗМІСТ

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ, СКОРОЧЕНЬ І ТЕРМІНІВ	4
ВСТУП	5
РОЗДІЛ 1. ОРГАНІЗАЦІЯ ТА СТРУКТУРА НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ	7
1.1. Загальні відомості про наукову діяльність	7
1.2. Дослідницько-інноваційна діяльність закладу вищої освіти	13
1.4. Вимоги до основних результатів освітньої та наукової складової підготовки здобувачів	19
Питання для самоконтролю	26
Література до розділу	27
РОЗДІЛ 2. ОРГАНІЗАЦІЯ РОБОТИ ЗДОБУВАЧА	29
2.1. Наукове керівництво здобувачем	29
2.2. Неперервність роботи над дисертацією	31
2.3. Робота за планом дисертації	36
Питання для самоконтролю	38
Література до розділу	39
РОЗДІЛ 3. СТРУКТУРА Й ОФОРМЛЕННЯ РУКОПІСУ ДИСЕРТАЦІЙНОЇ РОБОТИ	41
3.1. Загальні відомості про науково-дослідну роботу здобувачів ступеня доктор філософії / доктора наук	41
3.2. Вимоги до написання дисертаційної роботи	48
3.3. Особливості використання джерел інформації у дисертаційній роботі	54
3.4. Академічна добросесність у виконанні наукового дослідження	59
Питання для самоконтролю	66
Література до розділу	67
РОЗДІЛ 4. ОПУБЛІКУВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ДИСЕРТАЦІЙНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ	70
4.1. Вимоги до опублікування результатів дисертації	70
4.2. Фахові статті	72
4.3. Статті в іноземних виданнях	82
4.4. Монографії або розділи монографій	86
4.5. Апробація і впровадження результатів досліджень	92
Питання для самоконтролю	95
Література до розділу	96
РОЗДІЛ 5. ПРОЦЕДУРА ЗАКЛЮЧНОЇ АТЕСТАЦІЇ ЗДОБУВАЧА	97
5.1. Підготовка і попередній захист дисертації	97
5.2. Створення та робота разової ради	100
5.3. Процедура захисту	105
Питання для самоконтролю	107
Література до розділу	108
ПІСЛЯМОВА	110
Короткий словник термінів	111
ДОДАТКИ	121

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ, СКОРОЧЕНЬ І ТЕРМІНІВ

- ББК – бібліотечно-бібліографічна класифікація;
- ВАК – Вища атестаційна комісія;
- ДСТУ – державний стандарт України;
- ЗВО – заклад вищої освіти;
- ЗУ – Закон України;
- КМУ – Кабінет Міністрів України;
- МОН – Міністерство освіти і науки;
- НААН – Національна академія аграрних наук;
- НДР – науково-дослідна робота;
- НДУ – науково-дослідна установа;
- нпп – науково-педагогічний працівник;
- ОНП – освітньо-наукова програма;
- Постанова КМУ – Постанова Кабінету Міністрів України;
- СВР – спеціалізована вчена рада;
- УДК – універсальна десяткова класифікація;
- УІЕСР – український інститут експертизи сортів рослин;
- PhD – доктор філософії;
- ISBN – (*International Standard Book Number*) універсальний ідентифікаційний номер, що присвоюється книзі у видавництві;
- DOI – (*digital object identifier*) присвоєний номер електронного документа в глобальній мережі Інтернет;
- WoS – Web of Science.

ВСТУП

Рациональний розподіл часу, уміла організація, поетапне планування й оптимізація поточної наукової роботи – значно спростять написання рукопису дисертаційної роботи здобувачу вищої освіти ступеня доктор філософії спеціальності 201 Агронімія. Цьому передуватиме значний обсяг роботи здобувача за навчання його в аспірантурі: виконання освітньої й наукової складової, участь в різноманітних організаційних заходах, педагогічна практика, тощо. Сюди ж відносять безпосереднє проведення досліджень здобувачем відповідно поставлених завдань, їх статистична обробка, інтерпретації даних, написання наукових публікацій та т.п. Як результат – значний обсяг текстового, табличного й графічного матеріалу, що стосується безпосередньо завдань дослідження відповідно теми дисертаційної роботи. Окрім цього, здобувачу необхідно слідкувати за документацією: як під час навчання, так і під час виходу на заключну атестацію. Для полегшення діяльності здобувача, пропонується даний навчальний посібник, в якому викладено етапи підготовки й написання (згідно встановлених вимог) рукопису дисертаційної роботи доктора філософії, наукових публікацій та процедури захисту дисертації в системі вищої освіти на третьому (освітньо-науковому) рівні за спеціальністю 201 Агронімія.

Навчальний посібник містить п'ять змістовних розділів.

У першому розділі наведено загальні відомості про інноваційну наукову діяльність (з урахуванням суб'єктів та об'єктів створення новацій), шляхи її реалізації та трансфер новостворених наукових інновацій. Розкриваються особливості дослідницько-інноваційна діяльність закладу вищої освіти. В ньому також подано вимоги до наукової складової здобувача під час навчання в аспірантурі.

У другому розділі подано оптимізація й організація процесу написання рукопису дисертаційної роботи. Акцентована увага на неперервності роботи над дисертацією.

У третьому розділі подано загальні відомості про науково-дослідну роботу здобувачів ступеня доктор філософії / доктора наук на третьому освітньо-науковому рівні. Наведено структуру й правила оформлення рукопису дисертаційної роботи. Подано правила цитувань та посилань на використані джерела, вимоги до оформлення списку використаних джерел. В ньому розкрито питання необхідності дотримання норм академічної доброчесності та перевірки дисертації на наявність академічного плагіату.

Розділ четвертий присвячений особливостям опублікування результатів дисертаційного дослідження (стаття, монографія, розділ монографії, та ін.) та проведення апробації.

У розділі п'ятому наведена детальна процедура заключної атестації здобувача по завершенні навчання в аспірантурі: від підготовки попереднього захисту – до захисту в спеціалізованій одноразовій раді.

Наприкінці кожного розділу містяться питання для самоконтролю та список літературних джерел. Наприкінці навчального посібника міститься короткий словник термінів. Додатки містять допоміжний матеріал, що не ввійшов в основну частину посібника.

Інформація, що викладена у навчальному посібнику підбиралася з урахування законодавства України, нормативно-правових документів, навчальної й наукової літератури та інших джерел дотичних до змісту розробки.

Навчальний посібник «Організація наукових досліджень, структура та захист дисертаційної роботи з агрономії» розрахований на здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії спеціальності 201 Агрономія, наукових, науково-педагогічних працівників закладів вищої освіти та наукових установ.